

PROFESORUL – SURSĂ DE AUTORITATE SAU DE PUTERE?

Autor:

Prof. dr. Singureanu Nicoleta

Colegiul Economic "Hermes", sector 2, București

Eficiența profesorului depinde atât de funcționarea fiecărei componente în parte cât și de proporția în care fiecare participă la ansamblu. În concluzie, controlul pe care profesorul îl exercită asupra elevilor asupra elevilor este rezultatul unui amestec subtil de putere personală și de autoritate, derivate atât din statutul său de profesor, cât și din sistemul de reguli care operează în școală și în clasă.

Dacă sistemul de reguli dintr-o școală poate fi anterior venirii profesorului în instituția respectivă, sistemul de reguli care funcționează în clasă trebuie să poarte amprenta negocierii dintre profesor și elevi. Se obțin astfel câteva avantaje:

- există un sistem de norme „impersonal”, deci elevii știu că nu depind de capriciile profesorului;
- regulile respective s-au fixat prin negociere, deci n-au fost impuse de către profesor;
- elevii înțeleg rațiunea unei pedepse – cauzată de încălcarea unei reguli – micșorându-se riscul apariției unor reacții afective necontrolate atunci când sunt pedepsiți;
- elevii învață că orice grup social există atâta timp cât funcționează anumite reguli;
- managementul clasei se va sprijini preponderant pe autoritate și nu pe putere.

Dozajul dintre autoritate și putere a configurat, în concepția lui E. Wragg, mai multe tipuri de control din partea profesorilor:

1. *autoritar* – acest tip de control pleacă de la afirmația că profesorul este obligat să mențină ordinea și să ia decizii în toate situațiile care apar. Această obligație se întemeiază pe cantitatea mult mai mare de cunoștințe pe care o posedă, ca și pe o experiență mult mai bogată. Obiecția adusă acestui tip de control este că prea ușor poate deveni represiv, descurajând astfel formarea unor personalități autohtone, independente;
2. *permisiv* – în contrast cu tipul anterior, acesta pleacă de la libertatea individual și de la dreptul de a alege al elevilor. În același timp, se înceacă restrângerea la minimum a constrângerilor exercitate asupra elevilor, în scopul dezvoltării autonomiei lor și a capacității de a lua singuri decizii. Obiecția adusă: poate degenera ușor într-o relaxare de tip *laissez-faire* fără relevanță educativă;
3. un tip care se concentrează pe *modificările de comportament*. Conform psihologiei comportamentiste, dubletul pedeapsă/recompensă joacă un rol important în controlul comportamentului. Prin administrarea eficientă a acestui dublet, profesorul poate încuraja comportamentul dorit și poate înlătura comportamentul indezirabil. Obiecția adusă vizează reducerea ființei umane la nivelul unor reacții primitive, de tipul reflexelor conditionate, care intră în ansamblul tehnicilor de dresură;

4. un tip centrat pe cultivarea unor *relații de parteneriat* cu elevii; deci accentual se pune pe sugestie și negociere, pe participare. În climatul astfel creat în clasă, învățarea se va produce oarecum de la sine. Obiecția adusă: neglijarea într-o oarecare măsură a procesului învățare – care trebuie să constituie totuși scopul fundamental al școlii – în favoarea cultivării abilităților de socializare ale elevilor.
5. *științific* – conform acestui tip, predarea este o activitate care poate fi analizată și studiată sistematic. Studiile efectuate vor releva cele mai bune modalități de predare-învățare, modalități care vor include, inerent, și tehnicile de management al clasei. Reproșul adus pleacă de la premisa că predarea este o artă și că nu poate fi supusă unei analize relevante. Predarea, deci și managementul clasei, reprezintă ceva intuitiv;
6. un tip centrat pe *conexiunile școlii cu alte subsisteme sociale*. Conform supozițiilor acestui tip, școala ca instituție și elevii suportă influențe importante de natură politică, financiară, socială, emoțională. Aceste influențe marchează climatul din clasă, chiar învățarea, deci aceasta din urmă este un proces individual. Din această perspectivă, rolul profesorului ar trebui să constea în administrarea acestor influențe și a efectelor acestora. Criticii acestui tip susțin că un asemenea lucru este imposibil, pentru că profesorul nu poate controla decât într-o măsură prea mică factorii respectivi.

Nici un tip de control nu subzistă în stare pură și nu caracterizează un profesor de la începutul și până la sfârșitul carierei sale.

Tipurile de control stabilite de către Wragg pot fi identificate cu ceea ce în literatura de specialitate se numește mult mai frecvent stiluri de conducere. Stilurile de conducere, conform unei clasificări clasice, sunt: stilul autoritar, stilul democratic și stilul laissez-faire (sau permisiv). O simplă trecere în revistă a clasificării lui Wragg relevă stilul autoritar se suprapune tipului de control autoritar, stilul laissez-faire, tipului de control permisiv, iar stilul democratic, tipului de control centrat pe relații de parteneriat.